

Ettekanne looduskaitsealase töö kontrolli kohta.

1980. a.

Üks kommunistliku kasvatuselise lahutamatu koostisosa on sisendada noortele säästlikku ja hoolitsevat suhtumist loodusesse. Edu leninliku loodusesse suhtumise kujundamisel õpilastes oleneb sellest, kui võrd sügavalt valdavad õpetajad looduskaitsealaseid teadmisi.

Abiks kooli juhtkonnale ja õpetajatele looduskaitsealase töö korraldamiseks koolis on mõeldud ENSV Haridusministeeriumi 1973. aastal metoodiline juhend "Looduskaitsealase töö tugevdamisest üldhariduslikus koolis". Meie inspekteerimise eesmärgiks oli kontrollida, kuidas nimetatud juhend, samuti 1974. a. välja saadetud juhend looduskaitsealase töö planeerimise kohta on jõudnud õpetajani, kuidas seda rakendatakse ja kontrollitakse.

Tutvustime Põlva rajooni ja Tartu linna HO ja met.kabineti tööga, Põlva rajooni 7 ja Tartu linna 12 kooli looduskaitsealase tööga.

1. Põlva rajooni HO tööplaanis on l/k-alane töö leidnud kindla koha, seda juhitakse ja kontrollitakse võistluse "Kaiseme loodust" komisjoni ja HO koolide inspektori L. Sillamäe poolt.

Õpetajatele, samuti õpilaste aktiivile antakse vajalikke teadmisi - p on planeeritud seminarid, positiivse kogemuse üldistamine. Agaralt läheb töös kaasa bioloogia aineseksioon sm. Mälbergi juhatusel. 1978. a. Põlva raj. IX ped. lugemistel kuulati mitmete õpetajate sisukaid ettekandeid looduskaitsealase töö kohta.

Õpetajate kasutada on trükitud perfokaartide komplektid Põlva rajooni ajalooliste ja looduslaste vaatamisväärsuste kohta. Rääpina töötab looduskaitse rahvaülikool, eelmistel aastatel noorte rahvaülikool.

Tartu linnas on looduskaitsealase töö juhtimine Tartu Noorte Loodusesõprade Maja hooleks, haridusosakonna tööplaanis seda ei planeerita, samuti ei saanud me tutvuda võistluse "Kaitseme loodust" tööplaaniga.

Selgus, et Tartu Noorte Loodusesõprade Majas puudub metoodiku ametikoht, koolide töö kohta laekub vaid suuline informatsioon ringijuhtide kaudu.

Koolide juhendamine on piirdunud Tartu Noorte Loodusesõprade Maja dir. sm. Aru sõnavõetuga klassivälise töö organisatorite õppeaasta esimesel nõupidamisel. Võistluse "Kaitseme loodust" komisjoni liikmed ei ole koolides käinud, koolide aruandeid ei ole kuulatud komisjoni koosolekutel.

Bioloogia ainesektsooni töö põhivormiks sel aastal on osavõtt keemia rahvaülikooli tööst.

2. Õpetajate ja klassijuhatajate tööst.

Vähemates koolides on püstitatud õppeaastaks põhiülesanded looduskaitsealases töös nagu 1974. a. juhendis on soovitatud. Üheski koolis ei ole 1973. a. juhendi alusel looduskaitsealast tööd kontrollitud, vene õppekeeleaga koolides juhendeid ei ole.

Sisekontrolli materjalides on väga vähe märkmeid looduskaitsealase töö kontrollimise kohta. Üksikuid ainetunde on külastatud Rāpina Keskkoolis, Tartu 8. Keskkoolis on toimunud fakultatiivtundide kontroll (materjale ei näinud).

Klassijuhatajate töös on märgata elavnemist. Mitmetes külastatud koolides on sisse seatud õpetajate ja klassijuhatajate aruandlus looduskaitsealase töö kohta - Tartu 3., 7., 8. Keskkool, viimases on välja töötatud näidistematika, soovitava kirjanduse loetelu, Kanepi Keskkoolis matmade/ekskursioonide arvestus. Mitmetes koolides on nõue, et klassijuhatajad viiks aastas läbi vähemalt 2 looduskaitsealast üritust.

On hea, et peetakse silmas põhimõtet - iga õpilane peab ise osalema looduskaitsealases töös - üritusi planeeritakse klasside gruppide kaupa Tartu 3., 6., 10. keskkoolis, Karaski 9-kl. Koolis, Ahja Keskkoolis. Rāpina Keskkoolis on kontrollitud klassijuhataja tunde looduskaitsealastel teemadel (4 tundi); väga hea näidistunni andis õp. Kangro.

Ainetundide kontrollimisel tuleb arvestada, et looduskaitsealane töö kontroll on seotud kindlate teemadega - seega vajalik teemaatilise kontroll. Meie poolt külastatud 14 üksikut tundi ei anna õiget pilti olukorrast, kuid kuna kontrollisime loodusteaduse tsükli ainetunde, oleks pidanud looduskaitse propaganda olema rohkem läbi mõeldud ja efektiivsem. Hästi õnnestus looduskaitse küsimuste käsitlemine Põlva Keskkoolis (õp. Värton, Vasser ja Utso), samuti Kanepi Keskkoolis (õp. Iaan). Teistes külastatud tundides jäeti võimalused kasutamata (Kauksi 8-kl. Kool, Kanepi Keskkool - õp. Põdder, Ahja Keskkool - õp. Raudsepp, Põllendik jt.).

Head õppetunni saatematerjali (paigutatakse stendile teema käsitlemise ajaks) nägime Tartu 3. Keskkoolis (õp. Pärn), ka Tartu 8. Keskkoolis on eraldi mapid looduskaitse küsimuste kohta.

Koolis peab vastavalt 1975.a. kooliaia põhimäärusele kuuluma iga kooli juurde. Seda nõuet ei ole täidetud Tartu linnas, kus 6 kooli (1., 4., 3., 9., 12. ja 13. KK) ei oma üldse aeda, mitmete koolide aiad ei vasta nõuetele. Põlva rajoonis on kõikides koolides (peale Tilsa 8-kl. Kooli) õppe-katseaiad, lisaks 10 kasvuhoonet, 16 lava. Rõpina Keskkooli õppe-katseaiad-alased töökogemused vajaksid tundmaõppimist ja üldistamist (õp. Kupper).

Looduskaitsealaseid teadmisi annavad õpilastele fakultatiivkursused. Tartu linnas õpetatakse looduskaitsealast fakultatiivkursuste 3,5 keskkoolis, 8. Keskkoolis, Pedagoogilise Kooli Harjutuskoolis, Põlva rajoonis Rõpina Keskkoolis ja Karaski 8-kl. Koolis, Mõlemas piirkonnas on veel kasutamata fakultatiivtunde, neid tuleks edaspidi kasutada looduskaitse kursuse õpetamiseks.

Õpilaste teadmiste kohta annavad hea ülevaate bioloogia olümpiaadid, 1977/78. õ.-a. toimunud olümpiaadist võeti aktiivselt osa - Tartu linna olümpiaadil oli 80 õpilast, Põlva rajooni olümpiaadil 61. Vabariiklikul voorul tuli Põlva rajoon 484 punktiga III kohale, Tartu linna jäi 203 punktiga 14-ks. Väga hästi esinesid Tartu 2. Keskkooli ja

Räpina Keskkooli õpilased.

Eraõdi tahaksin rääkida veel pioneeride ja komsomoli-organisatsiooni osavõetust looduskaitsealase töö juhtimisest. Tartu linnas peetakse küll pioneeride sotsialistliku võistluse arvestust looduskaitsealase töö kohta, kuid ei pioneerimaleva ega komsomoliorganisatsiooni tööplaanid sellealast tööd ei kajasta, rühmad konkreetseid võistluskohustusi ei ole võtnud. Jästi on sotsialistliku võistluse arvestuses) looduskaitsealast tööd arvestanud Kanepi Keskkool, Tartu 2. ja 5. Keskkoolis juhib seda tööloiku komsomolikomitee.